

Barnkonsekvensanalys för detaljplan Bergmossen

Datum för upprättande: 2023-01-05

Datum för senaste revidering: 2023-01-16

Innehåll

Inledning	3
Syfte med analysen	3
Lagstiftning och styrande dokument	3
Prövning av barnets bästa	4
Bakgrund till prövningen.....	5
Detaljplaneområde	5
Konsekvensanalys.....	6
Hälsa och säkerhet	6
Konsekvens	6
Identitet.....	6
Konsekvens	7
Vardagsliv.....	7
Konsekvens	7
Samspel, lek och lärande	8
Konsekvens	8
Sammanhållen stad.....	8
Konsekvens	8
Slutsatser och kommentarer	9
Referenser	10
Bilaga Plankarta, samrådshandling 2023-01-12.....	11

Inledning

Sedan 1 januari 2020 är Barnkonventionen en del av svensk lagstiftning genom Barnrättslagen (SFS 2018:1197). Detta innebär att barns bästa ska tas i beaktande i all planering för att säkerställa att barns rättigheter tillgodoses. Inom detaljplanområdet, som idag är ett naturområde, ska det ges utrymme för blandad bostadsbebyggelse vilket förväntas medföra att barn i olika åldrar kommer att vistas i området. Med anledning av detta ska en barnkonsekvensanalys tas fram för att utveckla barnperspektivet i samhällsbyggnadsprocessen och därmed förbättra beslutsunderlaget i planeringen.

Syfte med analysen

Syftet med barnkonsekvensanalysen är att titta på vilka konsekvenser som genomförandet av detaljplanen Bergmossen får för barnen gällande hälsa och säkerhet, identitet, vardagsliv, samspel, lek och lärande samt sammanhållen stad. Vilka rörelsemönster kan ses till andra målpunkter som kan påverka hur detaljplaneområdet fungerar.

Lagstiftning och styrande dokument

Barnkonvention är det styrande dokumentet för analysen och Motala kommun ser att det är framför allt fyra av konventionens 54 artiklar som ska vara vägledande när barn omfattas av planering:

- Artikel 2: Inget barn får diskrimineras på grund av härkomst, kön, religion, funktionsnedsättning eller andra liknande skäl.
- Artikel 3: Barnets bästa ska vara vägledande vid allt beslutsfattande och vid alla åtgärder som rör barn och unga.
- Artikel 6: Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Barn ska tillåtas att utvecklas i sin egen takt och utifrån sina egna förutsättningar.
- Artikel 12: Barn och unga har rätt att framföra sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör dem.

Plan och bygglagen (SFS 2010:900) är också styrande för analysen och säger i första kapitlet 1 § att ”I denna lag finns bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.” Lagen är tydlig med att alla människors livsmiljö ska vara god, oavsett ålder.

Socialtjänstlagen (SFS 2001:453) blir en viktig del för analysen där det i kapitel fem 1 § framgår att ”Barn ska växa upp under trygga och goda förhållanden, i nära samarbete med hemmen främja allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och unga.” ”...Uppmärksamma och verka för att barn och unga inte vistas i miljöer som är skadliga för dem.” Här framgår tydligt att ett rikt fritidsutbud är viktigt och att unga inte ska utsättas för t ex markföroreningar.

Prövning av barnets bästa

En prövning av barnets bästa är tänkt att vara ett underlag för beslut som fattas i frågor som direkt eller indirekt rör barn. Prövningen sker i två steg. Först genomförs en utredning som visar vad som är barnets bästa i en viss fråga. Det andra steget är beslutet, prioriteringen, där barnets rättigheter och intressen ska väga tungt. Om barnets intressen inte kan gå först ska kompensande åtgärder övervägas på kort och på lång sikt. Den här processen ska vara transparent och dokumenteras. Det är artikel 3.1 i barnkonventionen om barnets rättigheter som föreskriver att en prövning av barnets bästa ska göras.

En prövning av barnets bästa kan göras ur flera perspektiv, såsom barnperspektiv, barnrättsperspektiv och barnets perspektiv. Här kommer en kort förklaring till respektive perspektiv:

- **Barnperspektiv** – den vuxnes syn på barnet, på barndom och villkor. Vuxna bygger sitt barnperspektiv på egna erfarenheter och faktorer som tradition och kultur formar den vuxnes perspektiv.
- **Barnrättsperspektiv** – att ha barnkonventionen som utgångspunkt i arbetet med barn och i beslutsfattande som rör barn. Att belysa en fråga utifrån de rättigheter som barn har enligt konventionen.
- **Barnets perspektiv** – barnets egen syn på sitt liv och sin omvärld. Baseras på barnets ålder, mognad, erfarenhet, tradition, kultur och nuvarande livssituation. Vuxna kan bara ta del av detta perspektiv när barnet själv berättar.

Bakgrund till prövningen

Beställare	Samhällsbyggnadsförvaltningen, Plan- och byggenheten
Utredare	Utvecklingsstrateg social hållbarhet, Planarkitekt
Mottagare	Plan- och byggenheten
Återkoppling	Som en del i underlag inför samråd
För vilka barn gäller prövningen	Barn är alla människor under 18 år.

Detaljplaneområde

Detaljplanen omfattar upp till 90 bostäder fördelat mellan radhus/kedjehus/parhus och flerbostadshus. Planen kommer innehålla endast bostadsrätter, vilket behöver beaktas med koppling till risk för bostadssegregation med en så enhetlig upplåtelseform.

Nedan karta över detaljplan för Bergmossen samt exempel på skiss, visar på att flera grönområden inom och i anslutning till planområdet säkerställs. Både öster och väster om planområdet finns höga naturvärden samt en viktig spridningskorridor mellan Torvmossen och Bondebacka. Även skogsområde öster om planområdet säkerställs, vilket är positivt för både området och närliggande förskola (som ligger utanför planområdet). Det är av stor vikt för barnperspektivet att barn kan ha tillgång till natur och rekreationsområden som stärker möjligheten till personlig utveckling. Runt planområdet samt inom planområdet (se skiss) säkerställs cykel- och gångstråk. Det är av betydelse för att barnen ska kunna röra sig tryggt och säkert mellan olika målpunkter såsom skola, naturområden, anläggningar för fritidsaktiviteter samt kollektivtrafik.

Från samrådshandling 2023-01-12 (större karta i bilaga)

Konsekvensanalys

Med utgångspunkt i Göteborgsmodellen för barnkonsekvensanalyser redovisas här en analys för detaljplan Bergmossen. All planering ska utgå från människan. Hur barn och unga ska inkluderas i planeringsprocessen är däremot inte alltid givet, exempelvis kan yngre barn ha svårt att läsa kartor och diskutera i generella termer. Barnets perspektiv har inte varit möjligt att inhämta i processen och analysen är gjord utifrån barnperspektivet. Analysen förordar att inför projektering av detaljplanens verkställande ska barnets perspektiv inhämtas genom dialoger med barn i närområdet.

Hälsa och säkerhet

I vårt samhälle finns trafiken (avser all sorts trafik) som ett stort hot mot barnens säkerhet och hälsa. Barn använder hela sin närmiljö till lek och samspel. Barn saknar fysiska förutsättningar som exempelvis fullt utvecklad hörsel och syn för att bete sig trafiksäkert i alla situationer. Detaljplanen innehåller en lokalgata som i bredd bör begränsas för att hålla nere hastigheter och öka säkerheten för barn i området, dvs. anpassa trafiksystemet i planområdet till barnen. Det är inte barnen som orsakar den osäkra trafikmiljön.

Trygga och säkra cykel- och gångbanor är av stor vikt för att barn och unga ska kunna ta sig säkert mellan olika målpunkter såsom skola, fritidsanläggningar och naturområden. Barns bästa ska alltid sättas i främsta rummet, enligt Barnkonventionen artikel 3.

Konsekvens

Detaljplanen som barnkonsekvensanalysen berör bedöms inte skapa en hög trafikbelastning.

Avseende trafikflöde bör det beaktas att barn leker överallt där det finns möjlighet att leka. Lokalgatan bör därför ha säkra överfarter samt säkra anslutningar från cykel- och gångbanor, för att främja barns rörelsefrihet inom detaljplaneområdet.

Identitet

Den tillhörighet en person känner till ett område hänger samman med områdets karaktär och hur individen förstår sin omgivning, med känsla av förankring, trygghet, kontinuitet och med möjligheter att få vara medskapande.

Det är bland annat viktigt att bevara naturvärden i området. Det ska vara enkelt för barnen att nå natur/lekplatser på ett bra sätt. I detaljplanen eller i skissen framgår inte var nya lekplatser planeras att finnas.

Detaljplanen är begränsad till ett område som omsluts av fysiska barriärer såsom naturområden samt Bergsättersvägen som är en större och mer trafikerad gata.

Konsekvens

Det är viktigt att avståndet mellan bostäder och områden för fysisk aktivitet eller möjlighet för vistelse i natur inte är för stora. Detta eftersom att barn ska kunna dra nytta av dessa tillgångar utan närvarande vuxen. Det är viktigt för barn och ungas psykiska välbefinnande att ha tillgång till dessa resurser.

Det begränsade området kan skapa en ö där färre personer från andra bostadsområden kanske inte kommer att vistas. Risk att området blir både fysiskt och mentalt avgränsat och därmed begränsar känslan av tillhörighet med resten av staden. Det är viktigt att anslutningar till angränsande naturområden och aktivitetsyta väst om planens område görs öppna och tillgängliga för barn.

Det är positivt med nya bostäder i bostadsområdet som helhet då det ökar tryggheten för de som redan vistas i befintliga naturområden.

Vardagsliv

Biltrafiken utgör ett stort hinder för barns rörelsefrihet. Barn och unga behöver ha tillgång och tillgänglighet, även utan vuxens sällskap, till service och platser för lek och rekreation. Därav ska kringliggande strukturer anslutas så att möjlighet att gå och cykla till dessa nödvändiga funktioner i vardagen är tillgängliga. Detta hänger samman med artikel 6 i Barnkonventionen som belyser att barn ska ha rätt till ett rikt fritidsutbud.

Konsekvens

Detaljplanens lokalgata bör utformas så att den främjar gång och cykel inom området samt säkra anslutningspunkter till befintliga gång- och cykelbanor. Då finns också möjlighet för barn att säkert kunna ta sig till busshållplatserna på Bergsättersvägen för kollektivtrafikåkande.

Det är i detaljplanen otydligt vilka ytor som kommer att finnas för aktiviteter och lekplatser som kan bidra till möjlighet för barn att utöva spontan fysisk aktivitet. I nära anslutning till detaljplanen finns befintlig aktivitetsyta (väst) samt förskola (öst), vilket kan ge ökad möjlighet för barn till aktivitet.

Samspel, lek och lärande

Barn lär sig samspel i bland annat lek. Barn och unga behöver därför platser för möten med andra barn men även med andra generationer för att skapa samspel. Det måste också finnas möjligheter till lek och lärande där det inte förutsätts att barn kan betala eller att de alltid behöver vara i vuxens sällskap.

Konsekvens

Detaljplanens lokalgata bör utformas så att den främjar gång och cykel inom området samt säkra anslutningspunkter till befintliga gång- och cykelbanor. Ytor för samspel, lek och lärande behöver utformas så att barn kan nå dessa utan vuxens sällskap.

En blandad befolkningsstruktur i området kan medföra att barn i olika åldrar och olika familjesammansättningar kan vistas tillsammans på en och samma plats. Detta uppmuntrar i sin tur samspel, lek och lärande.

Sammanhållen stad

Barriärer för barn kan vara helt annorlunda än för vuxna. Ett exempel är trafiken. Det dominerande färd sättet bland barn och unga är gång och cykel. Barn behöver bilfria eller bilsäkra stråk för att kunna röra sig fritt och skapa samband. Barn och ungas mobilitet bygger även i stor utsträckning på kollektivtrafik. Genom en välutvecklad mobilitet för barn och unga kan stråk korsas och vardagsliv kan delas från olika sociala grupper. Detta är grundläggande för att skapa en socialt sammanhållen stad.

Konsekvens

Koppling mellan planens område och övriga staden säkras med föreslagna gång- och cykelbanor till och från området samt närhet till busshållplatser för kollektivtrafikresande.

Lokalgatan inom området bidrar till en sammanhållning som kan ha en positiv effekt för området.

Slutsatser och kommentarer

Barnets bästa bedöms vara att detaljplanens syfte genomförs så att platsen kan verka som en mötesplats mellan olika åldrar och intressen. I dagsläget ses en otydlighet kring vilka ytor som kommer att finnas för aktiviteter och lekplatser som kan bidra till möjlighet för barn att utöva spontan fysisk aktivitet. Ett fortsatt arbete med barnkonsekvensanalys (BKA) i kommande skeden är av vikt då en BKA är ett levande dokument som med tiden förändras i och med ökade erfarenheter och kunskap. Denna BKA behandlar i dagsläget detaljplanen med ett barnperspektiv men Motala kommun ser vikten av att all planering måste utgå från människan och därav är det viktigt att även barns perspektiv skall tas med framöver genom olika dialoger med barn och unga.

Referenser

Göteborgs stad, *Barnkonsekvensanalys, Barn och unga i fokus 1.2*, Göteborgs stad, januari 2017

Hudiksvalls kommun, *Barnkonsekvensanalys för detaljplan Köpmanberget 5:7 m.fl.*, 2020

Motala kommun, *Planbeskrivning Detaljplan för Bergmossen samrådshandling*, upprättad 2023-01-12

Bilaga Plankarta, samrådshandling 2023-01-12

